

Minder misdaad: combinatie van factoren en vertekend

● Criminoloog: weinig zicht op digitale misdaad

Jan-Peter Soenveld

Leeuwarden | Fryslân wordt steeds veiliger. Dat lijkt althans zo op basis van de officiële politiecijfers die donderdag gepubliceerd werden. Maar hoe kan dat? En is het werkelijk zo of wordt de criminaliteit alleen minder zichtbaar?

Uit de cijfers van Centraal Bureau van de Statistiek (CBS) en de politie is een stevige daling op te maken. De politie registreerde vorig jaar 21.555 misdrijven in Fryslân, tegenover 24.585 in 2016. En ook gaven minder Friezen in een enquête aan slachtoffer te zijn geweest van een misdrijf en zakte het aantal verdachten.

Volgens Martina Althoff, universitair hoofddocent criminologie bij de Rijksuniversiteit Groningen, zijn er meerdere mogelijke verklaringen voor de afname. Allereerst is de populatie aan het veranderen. „De Nederlandse bevolking wordt gemiddeld genomen steeds ouder. En ouderen zijn minder vaak betrokken bij criminaliteit als we naar de verdeling naar leeftijd kijken. Verder zijn jongeren minder vaak op straat te vinden en is door internet hun vrijetijdsgedrag in de afgelopen jaren enorm aan het veranderen.” Jongeren zijn traditioneel en relatief gezien de grootste dadergroep.

Ook speelt mee dat digitale criminaliteit lijkt toe te nemen. „En daar hebben we minder zicht op. Het is deels nog een grote blinde vlek en het is moeilijk te zeggen hoe groot de cybercriminaliteit is. Ook omdat deze nog veel meer verborgen is. De *dark number* (de verborgen criminaliteit, JPS) is hier hoog.”

Dat komt mogelijk door de anonimiteit en door een ander aangiftegedrag. „Mensen weten mogelijk niet dat zij slachtoffer van een digitale misdaad zijn of schamen zich ervoor. Van een phishing-e-mail doe je bijvoorbeeld geen aangifte: die wordt gewoon weggegooid. Een oplichter aan de voordeur breng je waarschijnlijk

Van een phishing-e-mail doe je bijvoorbeeld niet aangifte. Die wordt gewoon weggegooid

lijkt juist wel ter aangifte bij de politie.”

Nog een mogelijke verklaring is dat tien jaar geleden meer misdaad geregistreerd werd door grotere aandacht voor criminaliteit. „We moeten nooit vergeten dat criminaliteitscijfers in eerste instantie productiecijfers van de politie zijn. Al zijn er ook criminologen die zeggen dat het *dark number* toen kleiner was.”

Paul Platenburg van het WODC (Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum) noemt nog een mogelijke verklaring voor de daling: de zogeheten veiligheidshypothese. „We zien een toename van maatregelen om de veiligheid te verbeteren. Bij de overheid, maar ook bij bijvoorbeeld auto's. Het is daardoor moeilijk om een delict te plegen.” Platenburg bevestigt dat jeugd ook minder op straat actief is, wat leidt tot minder klassieke misdaad door die groep. „Maar we hebben weinig zicht op wat zij online doen.”

Ondermijnend

De politie noemde donderdag zelf een verschuiving van klassieke misdaad naar ondermijnende misdaad als mogelijke verklaring voor de daling. Ondermijnende criminaliteit komt bijvoorbeeld niet naar voren bij slachtofferenquêtes. Goed georganiseerde drugshandel is een voorbeeld van zo'n zogeheten slachtofferloos misdrijf, meldt een woordvoerder van het CBS.